

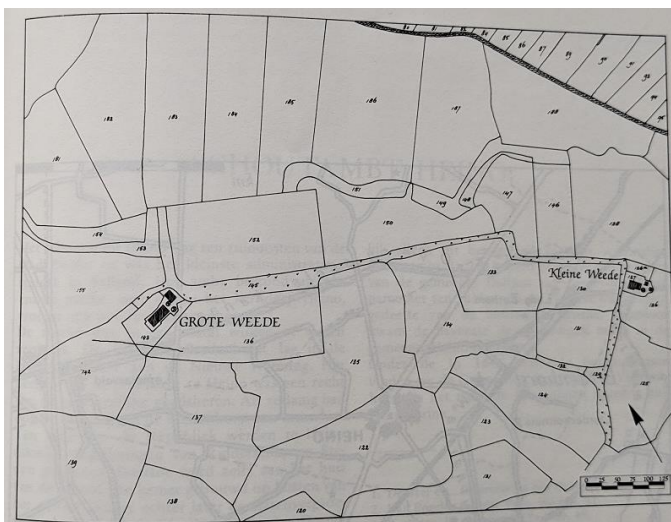
Van den Clooster en de Grote Weede

Albert van der Kaap

Op het adres Ter Wee 4 in Hasselt staat nog een boerderij. Nog, omdat er plannen worden ontwikkeld voor nieuwbouw in de directe omgeving, waarbij de boerderij haar agrarische functie zal verliezen. In vroeger eeuwen stond op deze plaats de havezate Groot Terwee, die lange tijd in het bezit was van de familie Van den Clooster en die in de achttiende eeuw vermoedelijk 'verviel' tot boerderij.¹

Tekening van de Grote Weede door J. Stellingwerf uit het begin van de achttiende eeuw. In werkelijk zag de havezate er waarschijnlijk een stuk bescheidener uit.

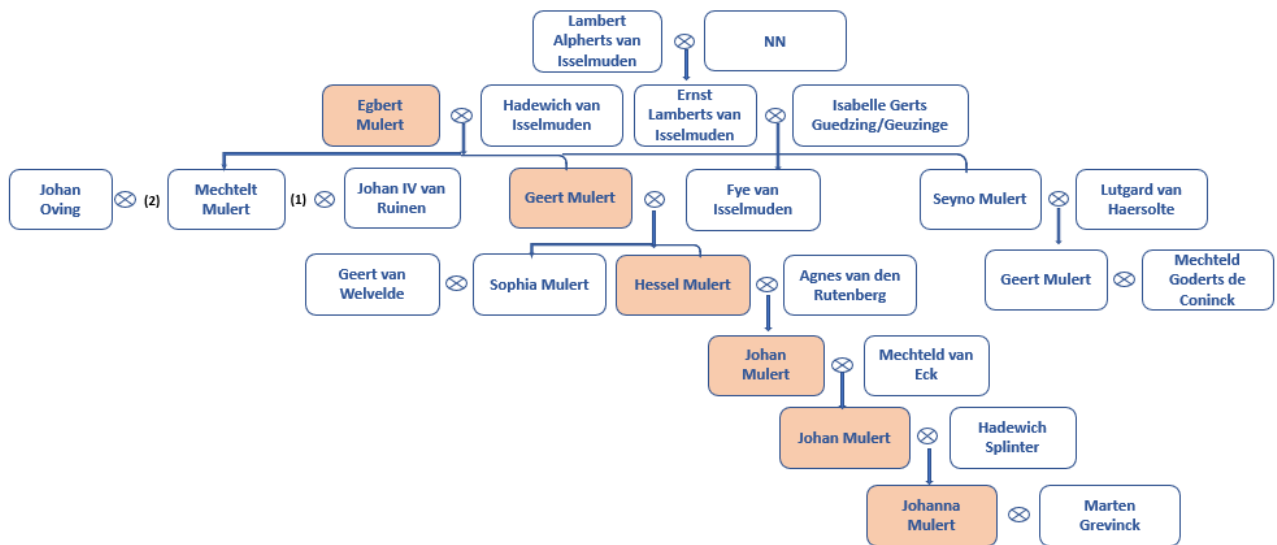

Naar kadastrale minuutplan door J.A. Boyink gemeente Zwollerkerspel, sectie A (1^e blad) nr.144.

De oudste schriftelijke bron van het Huis ter Weede dateert uit 1488. In dat jaar werd een geschil bijgelegd tussen Hessel Mulert, getrouwd met Agnes (Neze) van Ruitenborgh² en Johan Koetgen over een uitweg bij huis ter Weede.

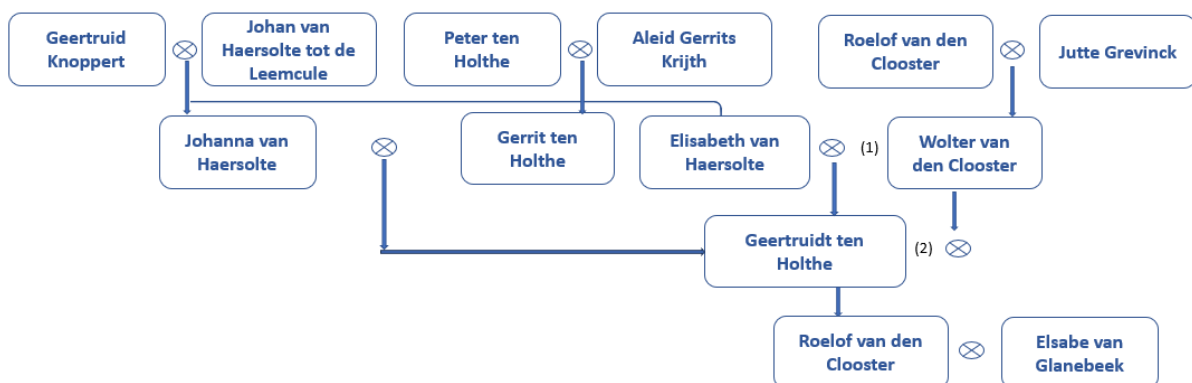
¹ <https://www.tijdbeeld.com/project/ter-wee-4/introductie>

² Mogelijk was het deze Hessel Mulert die in 1492 de eerste brug over de Vecht in Ommen liet leggen.
<https://weblog.oudommen.nl/2020/08/12/canon-ommer-geslacht-mulert-4/>

Mulert en Grevinck

Nadat Groote Weede een aantal generaties in het bezit was geweest van de familie Mulert, kwam het door het huwelijk van Hessel Mulerts achterkleindochter, Johanna³, in 1545 met Marten Grevinck in zijn bezit. Hij bleef tot zijn dood op de havezate wonen. Zijn vrouw Johanna ging er met een andere man vandoor met wie zij drie kinderen kreeg. Met Marten had zij geen kinderen en er ontstond ruzie over wie Groote Weede zou krijgen, In een proces werd de havezate toegewezen aan Mechtelt Mulert, getrouwd met Johan Rengers tot de Arendshorst. Grevinck was het hier niet mee eens, maar hij kreeg de wind pas mee toen Rennenberg in 1580 een groot gedeelte van Overijssel weer aan de koning bracht en Hendrik Swaefken, eerder wegens onbekwaamheid ontslagen, opnieuw schout werd. Hij legde een bezetting van soldaten op de Groote Weede en Grevinck vertrok naar zijn huis in Hasselt. Maar na zijn dood kwam de havezate aan zijn zuster Jutte, die getrouwd was met Roelof van den Clooster tot Rheebrugge. Roelof overleed te velde op 13 maart 1586 en werd begraven in Kampen.

Wolter van den Clooster

Hun zoon Wolter was de eerste Van den Clooster die volgens Schaap eigenaar was van de Groote Weede⁴, Hij werd rond 1548 geboren in Ruinen. Hij trouwde op 8 oktober 1588 in Zwolle met

³ Dochter van Johan Mulert en Hadwich Splinter.

⁴ Ditmar de oudste broer van Roelof, ontving de havezate Rheebrugge. Zie het artikel over Rheebrugge.

Elisabeth van Haersolte, dochter van Johan van Haersolte tot de Leemcule en Geertruid Knoppert (de tweede vrouw van Johan). Hij trouwde (2) met Geertruid ten Holthe, dochter van Gerrit ten Holthe en Johanna van Haersolte, dochter van Johan van Haersolte en Geertruid Knoppert.

Wolter werd in 1598 toegelaten tot de Ridderschap van Overijssel. Hij werd in 1600 burger van Hasselt en in 1603 aldaar burgemeester. Hij overleed voor 21 oktober 1604 in Hasselt.

Trouwen in Hasselt

De usance in de Nederlanden sinds de opstand tegen Spanje was dat huwelijken werden gesloten in de Hervormde kerk of op het raadhuis. Toch werd hier, anders dan veelal werd gedacht, op verschillende plaatsen van afgeweken. Zo werd reeds in 1585 te Utrecht bepaald, dat wie niet door Hervormde predikanten wilde getrouwd worden, dit kon laten doen voor gecommiteerden uit de raad en de secretaris van de stad.

Voor joden werd nog bij een resolutie van de Staten van Holland en Westfriesland van 30 september 1656 de bepaling gemaakt, dat als hun huwelijken tot nog toe volgens hun wetten en usantiën behoorlijk gesolemniseerd waren, ook de kinderen uit dergelijke huwelijken zouden worden gehouden voor wettig en legitiem.⁵

Opmerkelijk vrijzinnig was een besluit van schepenen, raden en de gezworen gemeente van Hasselt van 25 februari 1590. Omdat velen vanwege de verscheidenheid van religie, *'niet gezind zullen wezen de huwelijken in de Gereformeerde kerk te doen sluiten voor den predikant, en omdat de vrijheid van consciëntie gehandhaafd moet blijven, besluiten wij, dat allen, die bezwaar hebben tegen de kerk, zich zullen mogen laten afkondigen van het raadhuis en daarna getrouwd worden voor twee schepenen onder aflegging van een eed en aanteekening in 't stadsprotocol'.*

In 1600 maakten jonker Wolter van den Clooster en Geertruida van Holthe, blijkbaar lieden, die tegen 't trouwen inde kerk bezwaar hadden gehad, maar toch wettig wilden getrouwd zijn, gebruik van dit besluit.⁶

Op 1 juni 1602 legde Peter Joosten, raad der stad Hasselt, voor burgemeester en schepenen ongeveer de volgende verklaring af: *'31 mei 1602 is Wolter van den Clooster, raad der stad Hasselt met mij van stadswege naar Dalfsen gereisd. Toen hij ten huize van Arent, waard in den Vos, kwam snelde een zeer bezweet man met den hoed in de hand on hem af, zeggende: „Gaet doch een weinich an de zijdt, Johan van Haerst die komt daeraen ende is voll, ende heft in de nacht ende noch desen morgen vroe daerop sitten drincken ende sich daerop versworen ende vervloect: hie will u desen dach doerschieten. Hetzelfde verklaarden de waard en de waardin, evenals eenige anderen die hem aanrieden in het aangrenzende vertrek te gaan'. Wolter wilde daar niet dadelijk van weten, maar trad op Ingerman van Kamphuisen, die zich ook in de gelagkamer bevond, toe met de woorden; „Wel*

⁵ Knappert, L. (1903). De Gereformeerde kerk in haren strijd om het wettig huwelijk. In Rogge, H.C. & Pijper F. (red) (1903). *Nederlandsch archief voor kerkgeschiedenis II*. Den Haag: Martinus Nijhoff.

⁶ Overijsselsche Almanak, 1844, blz. 91 e.v.

swager wat hore ick! wil mijn swager Johan van Haerst (van Haersolte, broer van Wolters eerste vrouw) my doerschieten?"

Ingermans antwoord luidde koeltjes, 't Schijnt 't mach anders niet wesen". Nauwelijks had Wolter zich nu met Goossen van Raesfeld, de markenrichter dien hij daar ook ontmoette, in de achterkamer begeven, of Johan van Haersolte kwam met een dienaar, beiden gewapend met een roer, te paard aanrijden. Zij stegen af en stoven de gelagkamer binnen, maar de vogel was gevlogen, een oogenblik later ging Wolter eene achterdeur uit en kwam veilig en wel 'op den Ruitenberch', Reasfelds huis.

De liefhebbende zwager bleef nog enigen tijd in den Vos, zoodat het geenszins te verwonderen is, dat zijn roer afging; echter zonder opzet, volgens den waard.⁷

Roelof van den Clooster

Roelof, zoon van Wolter en Elisabeth, trouwde met Elsabe van Glanebeek met wie hij negen kinderen kreeg. Hij werd in 1619 toegelaten tot de Ridderschap. Hij was hoogschout van Hasselt, maar in de periode 1628-1630 waren er kwesties tussen de stad Hasselt en Roelof omdat de stad hem niet als schout wilde erkennen. Toch kreeg Roelof in 1632 een deel van het klooster, aan de Gasthuisstraat, in erfpacht van het stadsbestuur. Zijn weduwe, Roelof was op 31 oktober 1638 overleden⁸, werd hiervan in 1641 ontslagen.⁹

De Leusener Compagnie

Op 8 januari 1631 werd de Leusener Compagnie opgericht om de veengronden die hoorden bij de marke Leusen af te graven. De Leusener compagnie sloot een contract met de stad Hasselt over het uitdiepen van de Beentjesgraven om zich van een goede afvoer van de turf naar het Zwartewater te verzekeren. Daarbij werd vastgelegd dat andere verveners de vaart niet mochten gebruiken en dat Hasselt tolgeld mocht heffen.

De vijf heren van de Compagnie waren vooraanstaande Overijsselaars. Sweder van Haersolte van Haerst was drost van Salland. Zijn zoon Rutger van Haersolte was burgemeester van Zwolle, Commissaris van de Monstering van Overijssel en later drost van Salland. Herman Roelinck was stadsgriffier van Zwolle en getrouwd met Elisabeth Mechteld Ripperda. Haar familie behoorde tot de grootste grondbezitters van Leusen. Jacob Wijfferdingh was stadssecretaris van Zwolle. Herman Bloemert tenslotte was burgemeester van Hasselt.

De aanleg van het kanaal en de sluizen kostte veel geld, zodat in 1633 een zesde participant tot de compagnie toetrad. Dat was **Roelof van den Clooster tot de Groote Weede**, hoogschout van Hasselt.¹⁰

⁷ De Nederlandsche Leeuw, 1906. Blz. 119,120.

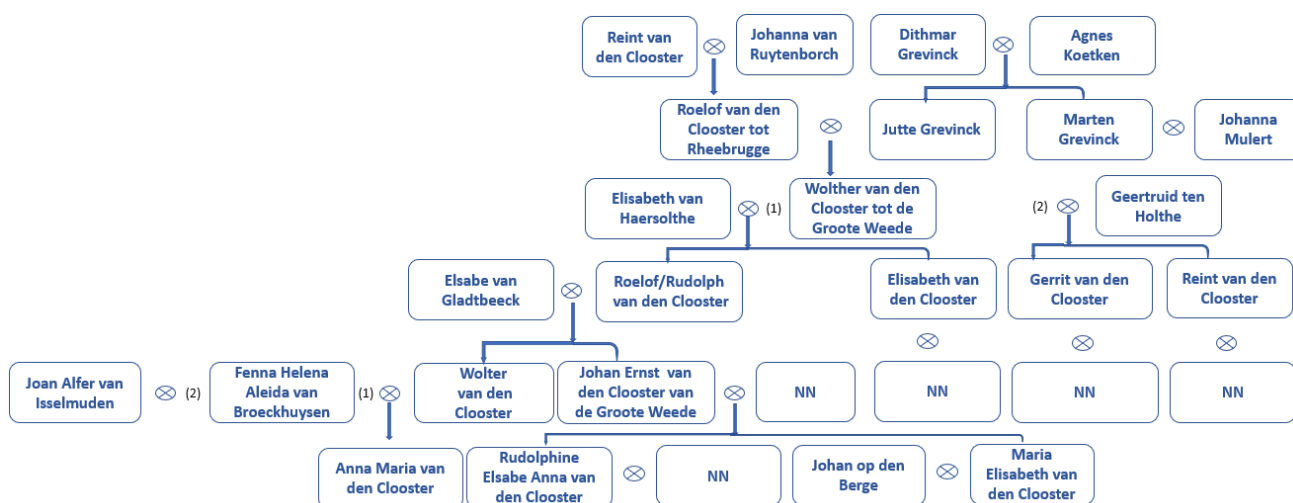
⁸ De Nederlandsche Leeuw, 1948, 255.

⁹ Schaap, J.W.: Hasselt en zijn bindingen met het achterland in de middeleeuwen. In: Verslagen en Mededelingen Vereniging tot beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis, 93e stuk, 1978. pp. 41-52. <https://bit.ly/3S3fwMJ> en <https://www.historischevereniginghasselt.nl/erfgoed/straten/baangracht-4-hs-14>

¹⁰ <https://www.canonvannederland.nl/nl/overijssel/salland/nieuwleusen/leusener-compagnie>

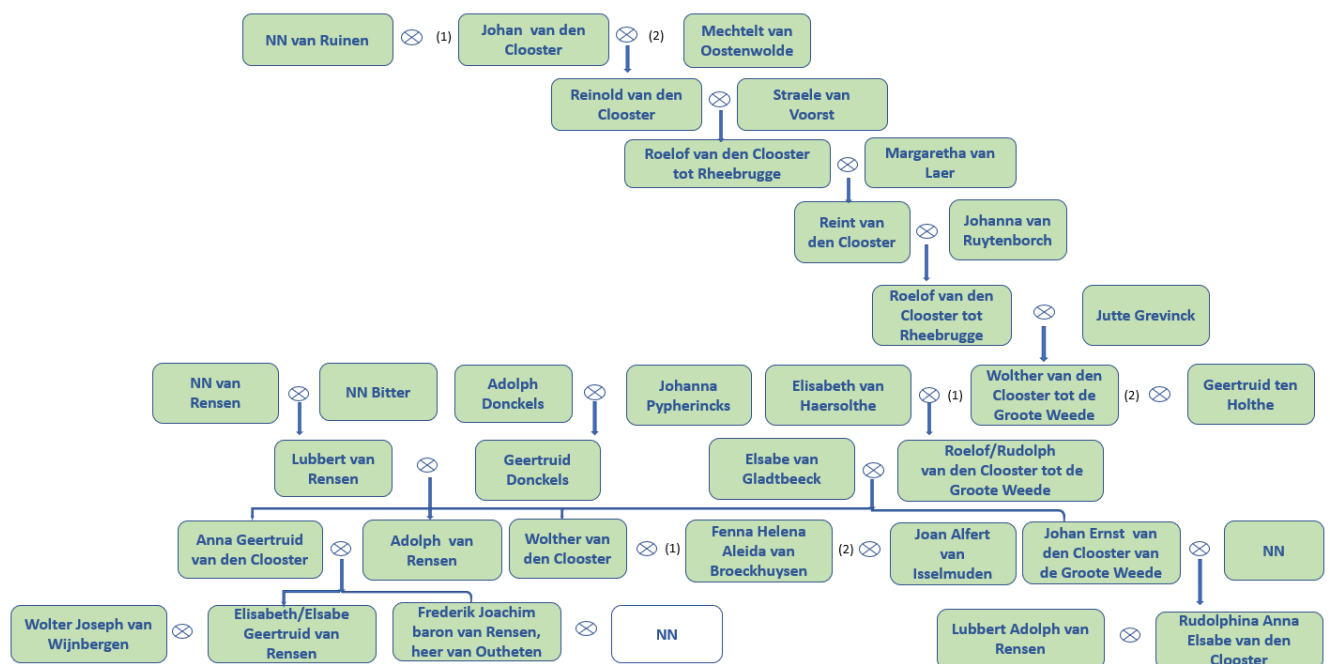
In 1644 duikt de weduwe van Roelof van den Clooster, Elsabe/Elsabeth van Gladtsbeeck, op in een document. Op verzoek van Elsabe kwam de hoogschout van Gasselte met de oproep tot betaling van de boterrenten op het huis de Groote Weede bij Hasselt op een nader aangegeven datum in genoemd jaar.

Op 7 juni 1664 procedeerden Ditmar van den Clooster (voor zich zelf en voor Geerdina Swaefken, de weduwe van Roelof van den Clooster tot Rheebrugge) en Seino van den Clooster van Rheebrugge (getrouwd met Titia Lewe) tegen Elsabe van Gladtsbeeck over panding en tienden te Stapel en Schiphorst.¹¹

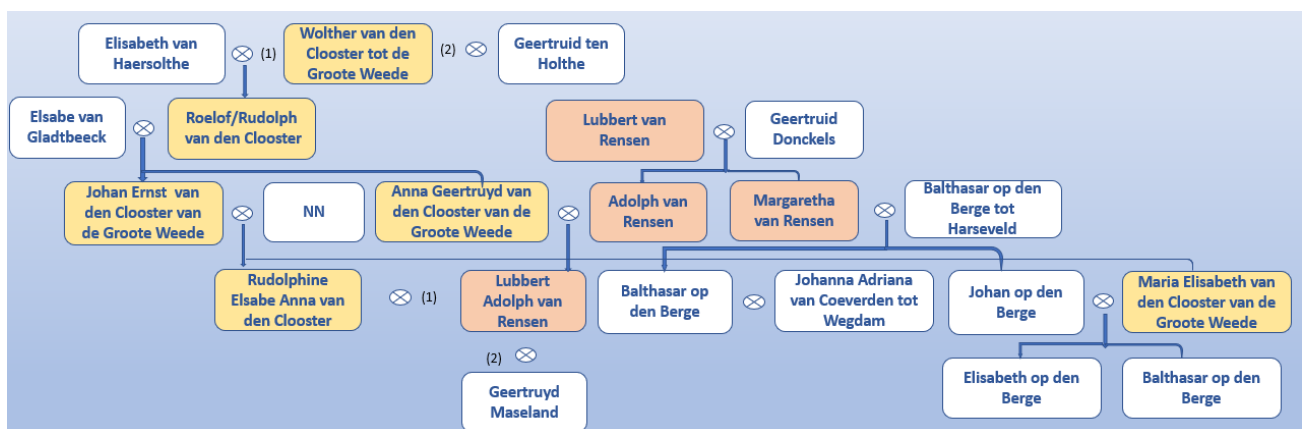

¹¹ Nieuwe Drentse volksalmanak; historisch jaarboek voor Drenthe-organ van het Provinciaal Museum van Denhe, 1895,

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=MMKB16:002028001:pdf>

Roelof en Elsabe hadden in ieder geval twee zoons, Wolter en Johan-Ernst en een dochter Anna Geertruid. Zoals te zien in onderstaand schema waren er nauwe familierelaties tussen de families van den Clooster en van Rensen:

- **Anna Geertruid van den Clooster**

Anna Geertruid van den Clooster van de Grootte Weede trouwde op 17 februari 1650 in Weerselo met Adolph van Rensen, geboren op 30 maart 1612 en overleden op 4 december 1684, zoon van Lubbert van Rensen en Geertruid Donckel. Hij werd begraven in de Plechelmus in Oldenzaal. Hij was 52 jaar richter van Oldenzaal.

Van Rensen

Adolph van Rensen, geboren op 30 maart 1612, en overleden op 4 december 1684, zoon van Lubbert van Rensen (overleden op 2 mei 1636) en Geertruyd Donckels (getrouwd op 8 april 1606) die in de Assenstraat in Deventer woonden.

Hij trouwde op 17 februari 1650 in Weerselo met Anna Geertruid van den Clooster van de Grootte Weede. Hij werd begraven in de Plechelmus in Oldenzaal. Hij was 52 jaar richter

van Oldenzaal. Zij kregen acht kinderen die een tijdlang werden opgevoed door de *paedagogus* Eilhardus Holthuys die in 1662 van Dalfsen naar Oldenzaal kwam.¹²

Uit een aankomsttitel¹³ voor Adolph van Rensen¹⁴ uit 1660 blijkt dat Herman van Twickelo, ritmeester te Borchbeuningen¹⁵, en zijn broeder Christoffer van Twickeloe ter Venhuis, aan Adolph van Rensen, richter van Oldenzaal, gehuwd met Anna Geertruyd van den Clooster, een huis verkochten, genaamd Twickeloeshof *'met recht en gerechtigheden exempt de adelijke privilegiën, liggende met den eenen einde langs de straat naar de behuisinge van Jan Joachim de Reede, heer van Saesfelt, en met den anderen einde langs St. Stephensvicariënsteeg'*.¹⁶

- Lubbert Adolph van Rensen, zoon van Adolph en Geertruid, geboren op 19 maart 1651 in Oldenzaal, trouwde (1) met Rudophina Elsaba Anna van den Clooster tot de Groote Weede en (2) met Geertruyd Maseland, dochter van Jan Maseland en Greetje Lasonder.
  - De enige zoon van Lubbert en Geertruyd Maseland was Adolph Lubbert van Rensen (1726-1738 burgemeester van Oldenzaal), gedoopt op 6 december 1702 in Oldenzaal.¹⁷ Hij trouwde in Losser op 18 januari 1723 met Barbara Smit, dochter van Gerrit Smit en Maria Duivelshof. Uit dit huwelijk:
    - Gerrit Daniel van Rensen, gedoopt op 26 april 1722 in Oldenzaal.
    - Lubbert Frederik van Rensen, gedoopt op 6 mei 1725 in Oldenzaal.
    - Lubbert Frederik van Rensen, overleden op 5 Mei 1781 te Oldenzaal. Deze bleef ongehuwd en overleed als laatste van zijn geslacht. Hij vermaakte zijn gehele bezit bij testament van 1676 aan de Ned. Herv. Diakonie te Oldenzaal waarvan op grond van beweerd *fidei commis* een proces het gevolg was met

¹² C.J. Snuif in *Verslagen en mededeelingen van de Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch regt en geschiedenis*, 1915. <https://bit.ly/3tTyEU9>

¹³ Een aankomsttitel is een verwijzing naar een voorgaande akte waarmee iemand eigenaar, erfpachter of opstalhouder van een perceel of appartement is geworden en waarbij beperkte rechten, erfdienstbaarheden of publiekrechtelijke beperkingen staan ingeschreven.

¹⁴ https://www.vorg.nl/wp-content/uploads/2021/03/Geslachtkundige_aanteekeningen_ten_aanzi.pdf

¹⁵ Zie ook het artikel over de bewoningsgeschiedenis van de havezate Borgbeuningen.

¹⁶ Dit huis zal gelegen hebben aan de Ganzenmarkt in Oldenzaal, waar onder de vloer een zandstenen schouw is gevonden met het wapen van de Van Rensen.

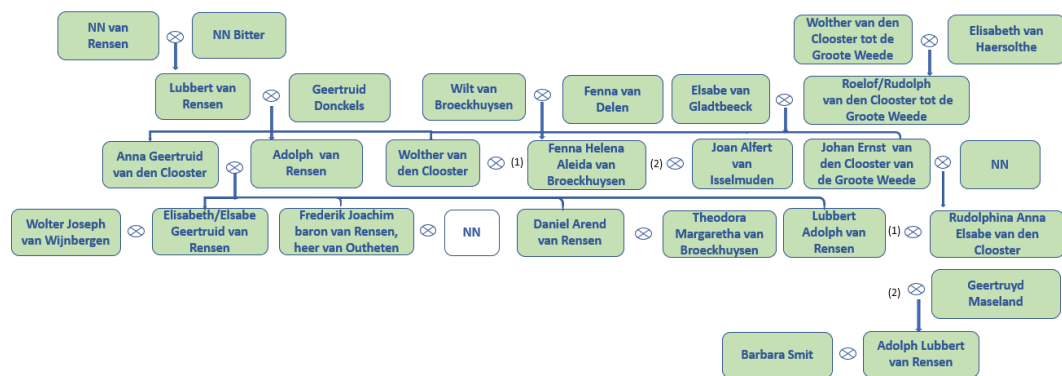
¹⁷ In 1759 werd er een rechtszaak gehouden tegen Fenne Damink en haar kinderen Gerrit en Janna, die met de zoon van Hasewinkel uit Berghuizen verdacht werd van mishandeling van Adolf Lubbert van Rensen. Het gaat hier vermoedelijk om Euphemia (Fenne) Reinink op Damink, geboren in Berghuizen, gedoopt op 22 maart 1704 in Oldenzaal. Zij trouwde op 8 januari 1730 in Oldenzaal met Giesbertus Kalheupink ten Bosch. Uit dit huwelijk o.a.: Gerardus (Gerrit) Kalheupink ten Bosch (daghuurling), gedoopt op 13 maart 1730 en Joanna Gertrudis Kalheupink ten Bosch, gedoopt op 6 september 1740 in Oldenzaal.

descendenten van de dochters van Lambert van Rensen¹⁸ i.c. Johan Heydentrijck van Coevorden tot Wegdam en van Margaretha Elisabeth van Rensen t.w. Woltera Geertruyd van Wijnbergen, douarière van den Landdrost Andries Schimmelpenninck van der Oye en Geertruyd Albertina van Wijnbergen.

- Anna Geertruyd van Rensen, gedoopt op 11 april 1732.
- Rudolph Wolter van Rensen, geboren op 28 juli 1652, overleden op 3 juni 1693 in Oldenzaal.
- Geertruyd Gerardina van Rensen, gedoopt op 22 september 1653, jong overleden.
- Gerhard van Rensen, gedoopt op 15 september 1654.
- Reinier van Rensen, gedoopt op 4 februari 1657 in Oldenzaal, vermoedelijk jong overleden.
- Frederik Joachim van Rensen.

- Elsabe/Elisabeth Geertruid van Rensen werd gedoopt op 12 september 1660 in Oldenzaal en stierf op 7 september 1701. Zij trouwde met Wolter Joseph van Wijnberg. Uit dit huwelijk:
  - Ditmar van Wijnbergen, getrouwd met Anna Elisabeth Schimmelpenninck.
- Daniel Arend (Otto) van Rensen werd gedoopt op 20 maart 1664 in Oldenzaal en stierf begin achttiende eeuw. Hij trouwde in 1701 in Voorst met Theodora Margaretha van Broeckhuysen, geboren op de Lathmer op 9 juni 1658 en overleden in 1729 in Deventer, dochter van Willem Herman van Broeckhuysen en Johanna van Essen.

¹⁸ Getrouwd met Geertruid ter Spille.

- **Johan-Ernst van den Clooster**

Johan-Ernst van den Clooster trouwde in 1652 met **Catharina Cannegieter**. Zij kregen twee dochters, Rudolphine Elsabe Anna van den Clooster en Maria Elisabeth van den Clooster tot de grote Weede.

- **Rudolphine Elsabe Anna van den Clooster**

Rudolphine Elsabe Anna van den Clooster van de Grootte Weede, trouwde met Lubbert Adolph van Rensen, geboren op 30 maart 1652 en op 4 december 1684 overleden, zoon van Adolph van Rensen en Anna Geertruyd van den Clooster van de Grootte Weede.

- **Maria Elisabeth van den Clooster**

Maria trouwde met Johan op den Berge, zoon van Balthasar op den Berge tot Harseveld/Hertgenvelt van Ootmarsum en Margaretha van Rensen en met German Quirtijn Leijtmer zu Cavales.¹⁹ Zij woonden in 1681 in Weerselo, waar zij in dat jaar trouwden.²⁰

Zoon Balthasar op den Berge trouwt met Johanna Adriana van Coeverden, gedoopt op 23 december 1688 in Deventer, overleden op Baeckenhagen op 16 oktober 1728, begraven in Delden. Balthasar was vaandrig en sneuvelde voor Le Quesnoy op 7 juli 1712, waarna Johanna hertrouwde met luitenant-kolonel Derk Mulert tot Baeckenhagen²¹, zoon van Johan Ludolf Mulert tot Baeckenhagen en Fenne Roelincx.²² Derk was eerder getrouwd in Düsseldorf met Alexandria Hermina von Calckum genant Lohausen, van wie hij scheidde. Hun huwelijk stelde, volgens Marcel Tettero, niets voor. Na de dood van hun enig kind zegt Alexandria te gaan eten bij Isabella de Landas, de vrouw van Johan van Munchhausen in de Oldemeule. Zij zou de bedden met asperges en de kassen hebben vernield en zilverwerk willen meenemen. Derk Mulert laat de poort sluiten zodat de koets met zijn vrouw niet kan vertrekken. Hij laat haar daarna toch gaan en ze vertrekt met onbekende bestemming via Oldemeule en het hof in Boekelo.

Na de dood van Johanna trouwde Derk op 14 februari 1730 in Delden met Johanna Isabella Bernhardina van Munchausen.²³

In 1633 verkopen de Staten van het land van Utrecht aan Jkr. Dirck Muylert ter Gronsemoele, domheer te Utrecht, een lijfrente van 250 car. gld. op het leven van Jkr. Johan Ernst van de Clooster Rodolfsz, oud 6 jaar.²⁴

In 1663 kwam er een transactie tot stand tussen de stad Hasselt en Joan Ernst van den

---

¹⁹ <https://www.twentebestand.nl/gezinsblad.php?NR=126833>

²⁰ Wierden, transcriptie ref. trouwen 1668-1716.

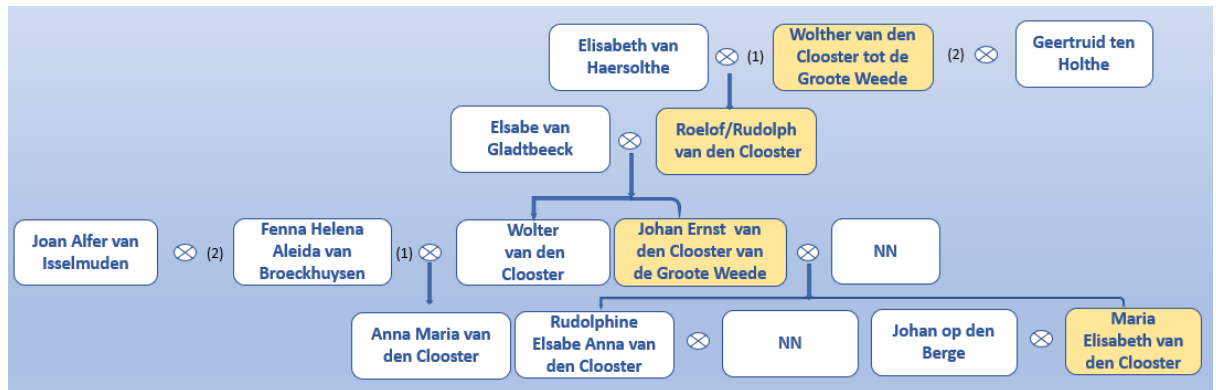
²¹ Baeckenhagen ligt in Deldenerbroek in Twente.

²² <https://www.redmeralma.nl/rvo/rvo600.htm>

²³ <https://www.redmeralma.nl/rvo/rvo700.htm#782>

²⁴ <https://bit.ly/3S2B648>

Clooster toe der Grooter Weede waarbij de stad de bovengrond van ongeveer een morgen land koopt ter afgraving.

- **Wolter van den Clooster**

Wolter, overleden op 3 maart 1650 (begraven Hasselt), trouwde op 1 november 1647²⁵ met Fenna Helena Aleida Broeckhuysen, gedoopt op 8 januari 1626 in Bredevoort, overleden in 1712, dochter van Wilt van Broeckhuysen en Fenna van Delen. Fenna hertrouwde in Hasselt in januari 1669 met Joan Alfer van Isselmuden, tot de Rollecate en de Groote Weede²⁶, gedoopt Harderwijk 26 juli 1635, overleden april 1674, zoon van Johan van Isselmuden en Agnes van Essen. Wolter en Fenna kregen twee kinderen onder wie een dochter, Anna Maria van den Clooster, die al voor 1668 was overleden.

Wolter kreeg in 1646 het beheer over de Groote Weede., waarover na zijn dood een strijd ontstond tussen Fenna en haar schoonmoeder Elsabe en haar zwager Johan Ernst. Er volgde een langdurig en duur proces.

In 1654 werd Ernst Johan vanwege Groote Weede verschreven in de Ridderschap. Hij ging echter niet op de Groote Weede wonen, maar op het goed Arnichem te Haarst in Zwollerkerspel dat hij via zijn vrouw had verworven.

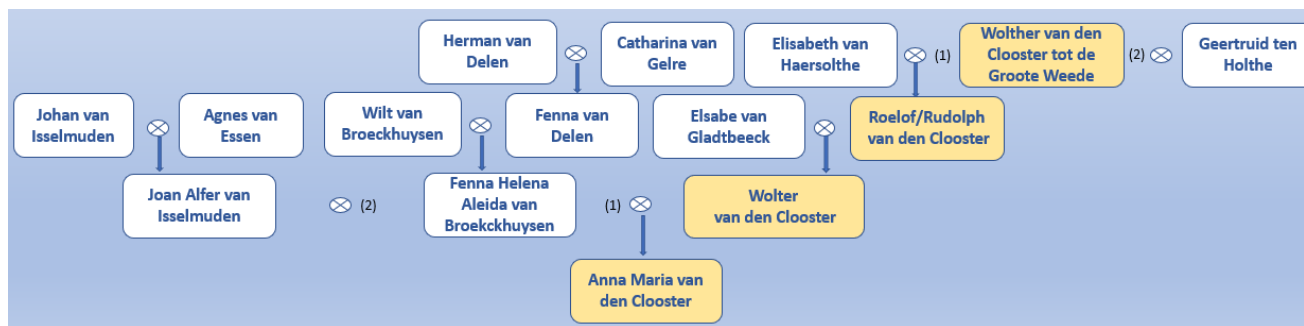
Toen Fenna het er niet bij liet zitten opnieuw ging procederen, droeg Johan Ernst zijn pretenties op de Groote Weede over aan een consortium van crediteuren, dat met Fenna tot overeenstemming trachtte te komen. Fenna werd in 1668 in haar rechten erkend.

De Groote Weede had in 1672 zwaar te lijden van de bezetting door de troepen van Bernard van Galen. Fenna kreeg een schadevergoeding, maar dat vonden de erfgenamen van Johan Ernst veel te veel. Met de 100 rijksdaalders van de Munstersen had de schade volgens hen gerepareerd kunnen worden, terwijl Fenna beweerde dat de havezate 10.000 gulden minder waard was geworden. De vuurstedenregisters uit 1675 en 1682 stelden Fenna in het gelijk.

De have zal volgens Mensema niet veel meer zijn geweest dan een boerenerf met een gracht erom heen. De tekening aan het begin van dit artikel, van, waarschijnlijk, Stellingwerf, is dan ook onbetrouwbaar.

²⁵ Of 5 december

²⁶ <https://bit.ly/3RRo9bW>

Groote Weede verkocht

In 1665 werd de Groote Weede, door Elsabe van Gladtsbeek en haar kinderen verkocht.²⁷ De nieuwe eigenaar zal Wilt van Broeckhuysen zijn geweest. Hij werd geboren op 30 mei 1589 en stierf op 12 november 1673 in Enkhuizen, waarna hij in 1674 in Hasselt werd (her)begraven. Wilt was heer tot Den Doorn (bij Zwolle)²⁸, de Lathmer²⁹, Wilpenhorst en de Gelderse Toren³⁰ die hij in 1653 kocht van zijn zwager Carel van Delen. Hij trouwde in juni 1619 met Fenna van Delen die op 25 september 1676 overleed op Groote Weede en in Hasselt werd begraven, dochter van Herman van Delen en Catharina van Gelder tot de Gelderse Toren.³¹ Wilt was kapitein en commandeur van de Ommerschans, van Deventer en Hulst.

Hij was de vader van Fenna Helena Aleida Broeckhuysen, die met Wolter van den Clooster was getrouwd. Fenna zal de Groote Weede hebben geërfd aangezien haar tweede man, Joan van Isselmuden, tot de Groote Weede wordt genoemd.

Zij vererfde in 1695 de havezate op haar neef Wolter Jan van Broeckhuysen die in 1700 in de Ridderschap werd verschreven. Hij was universeel erfgenaam van zijn broer Wilt Reinier en kreeg in 1708 ook diens havezate Den Doorn. Nadat hij zich in 1714 van die havezate had laten verschrijven, deed hij een jaar later De Groote Weede van de hand. Nieuwe eigenaar was Willem van Haeften, zoon van Theodora Anna van Broeckhuysen, zus van Wolter. Willem trouwde in 1723 met Petronella Jacoba van Uterwijck van de Alerdinck, die een jaar later in het kraambed stierf. Vanwege zijn melancholie was Van Haeften een gevaar voor zijn omgeving en men liet hem daarom opsluiten.

Na zijn dood noemde Wolter Jan van Broeckhuysen zich in 1730 weer eigenaar van de havezate en twee jaar later, na zijn dood in 1732, werd zijn zoon Willem Reint eigenaar. Na diens dood in 1739 ging de Groote Weede naar zijn neef Willem Reint van Voorst tot de Grimberg, getrouwd met Clara Anna van Broeckhuysen tot de Gelderse Toren.

²⁷ <https://bit.ly/3S2frsS>

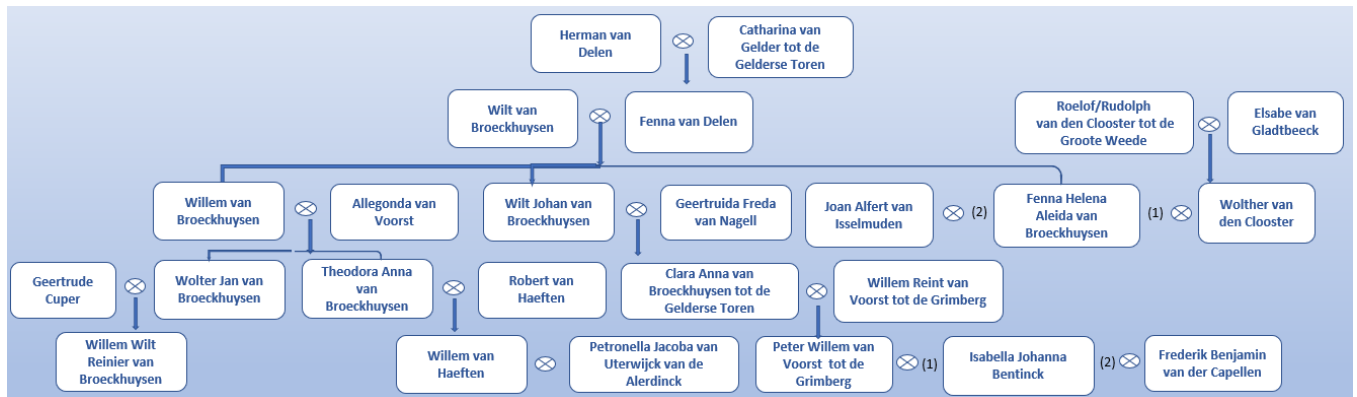
²⁸ Door vrouwelijke vererving is het bezit overgegaan van de familie Mulert naar de familie Uterwijck en daarna de familie Broeckhuysen: <https://bit.ly/48GRBbB>; Maria van Uterwijck, getrouwd met Willem van Broeckhuysen, was de moeder van Wilt van Broeckhuysen.

²⁹ https://nl.wikipedia.org/wiki/Kasteel_de_Lathmer; gekocht voor 50.000 gulden van Dirk van Brien.

³⁰ https://nl.wikipedia.org/wiki/Gelderse_Toren. Zie ook: H.M. Werner. *Geldersche kasteelen beschreven en afgebeeld. Historie, oudheidkunde, genealogie* 1905-1908. <https://bit.ly/3MXZ8KH>

³¹ <https://www.archiefbroekhuizen.com/van-broekhuysen-adel-iii>

Na zijn dood in 1759 ging de havezate naar Peter Willem, gehuwd met Isabella Johanna Bentinck. Hij overleed in 1765, waarna zijn weduwe hertrouwde met Frederik van den Capellen tot Rijsselt, burgemeester van Groenlo en Zutphen (patriot).

Uit de familie

Het was de bedoeling om De Grootte Weede in 1765 te verkopen. *‘Op dinsdag 9 april 1765’*, zo lezen we namelijk in o.a. de Leydse Courant, *‘zal in het Overijsselse Wyke ten huize van de weduwe Kattenwinkel publiekelijk aan de meest biedende worden verkocht het adellijke allodiale goed en havezate de Grootte Weede met zijn hoge en lage landerijen en houtgewassen, meer dan 30 morgen groot, met recht van verschrijving in de Ridderschap van Overijssel’*. Het zou samen met het allodiale erf en goed, de Kleine Weede, ongeveer 18 morgen groot, worden verkocht. Beide huizen lagen op een kwartier gaans van Hasselt.³²

Deze veiling mislukte echter omdat de verkoper kort hierop overleed, waarna de Weede in 1769 door Van der Capellen en zijn vrouw werd verkocht aan Hendrik Dijkers en zijn zwager Jan Brouwer, die het nog in hetzelfde jaar verkochten aan Harmen Jacobs en zijn vrouw Albertje Wolters, de meiers, maar wel zonder het recht van verschrijving. De Kleine Weede werd verkocht aan Jacobus Gerrits en zijn vrouw Hilligje Hendriks.

Toen Albertje Wolters in 1783 ook het recht van verschrijving had gekocht, deed zij de havezate over aan een A.H.A.C. van Haersolte. Blijkbaar was de havezate door dit recht meteen een stuk aantrekkelijker. Wie met deze baron van Haersolte wordt bedoeld is onbekend, zeggen Gevers en Mensema in De havezaten van Salland en hun bewoners.³³

A.H.A.C.

Het is op zijn minst merkwaardig dat een baron van Haersolte met de voorletters A.H.A.C. niet te traceren is. was. Op 30 juli 1786 werd een Alexander Hendrik Adolf Carel, van Haersolte gedoopt, als zoon van Antoni Frederik Robbert Evert van Haersolte en Catharina Jacoba Johanna Taets van Amerongen. Maar hij kan het uiteraard niet zijn, omdat de havezate drie jaar voor zijn geboorte werd gekocht door A.H.A.C.

³² De Leydse courant, 29 maart 1765 <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:011014253:mpeg21:pdf>

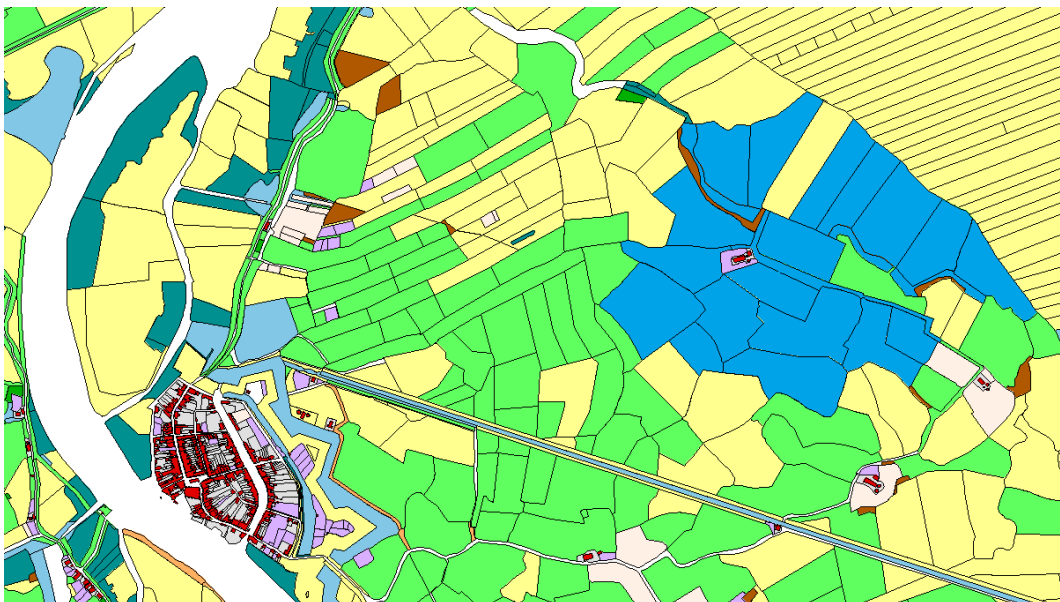
³³³³ Gevers, A.J. en Mensema, A.J. (1983-85). *De havezaten van Salland en hun bewoners/*

Toch is een directe relatie niet uitgesloten. Deze Antoni Frederik Robbert Evert was namelijk de zoon van Coenraad Willem van Haersolte en Luthera Anna Agatha van der Capellen.³⁴

In 1791 verkocht een Coenraad Willem van Haersolte, heer van Staverden (zoon van Antony Zwier van Haersolte en Conradine Wilhelmina van Dedem) de havezate. Een familierelatie met A.H.A.C. ligt dan voor de hand. Dit zou dan zijn vader moeten zijn. Op 7 november 1755 trouwde een Coenraad Willem van Haersolte in Warnsveld met Luthera Anna Agatha van der Capellen, vrouwe van Rijsselt (geboren 1735, overleden 1770, kanunnikes te Bedbur en ter Hunnepe, dochter van Frederik Robbert Evert van de Capellen en Anna Margaretha Elisabeth van Lijnden). Op 4 augustus 1782 hertrouwde hij in Oldebroek met Maria Josepha Hannotiau uit Brussel, dochter van Godefricus Hannotiau en Barbara de Meur. Uit het eerste huwelijk had hij elf kinderen, uit het tweede een kind.

We komen de naam A.H.A.C. niet tegen onder zijn nazaten op een overzicht van zijn kinderen op internet, maar dit overzicht geeft slechts de namen van tien kinderen.³⁵ Op een andere website worden wel elf kinderen genoemd, onder wie A.H.A.C, maar zonder bron.³⁶

In 1791 verkocht Coenraad Willem van Haersolte, heer van Staverden, Groote Weede op een publieke veiling aan Lambert Bru(i)ning uit Millingen (Dalfsen), maar hij overleed voor het transport kon plaatsvinden. Zijn weduwe Elisabeth Pothoff uit Millingen werd toen de nieuwe bezitter. Haar zoon Gerrit Jan Bruining, gedoopt op 21 mei 1780³⁷, boerde vervolgens op de Groote Weede.

Het blauwe land, rondom Ter Wee, was in 1832 in bezit van Gerrit Jan Bruinink.

Afscheiding

³⁴ https://www.dbnl.org/tekst/molh003nieu06_01/molh003nieu06_01_1041.php

³⁵ <http://www.greetsgenealogie.nl/gezinskaart-van-coenraad-willem-van-haersolte-1727-1799/>

³⁶ <https://www.genealogieonline.nl/stamboom-jager-aalbers/R10149.php>

³⁷ http://www.asjes.com/Kerkboeken/Dalfsen/dalfsen_index-ref-dopen-1778-1811.pdf

Gerrit Jan Bruining en zijn zager Harm Smit waren in hun omgeving voormannen van een beweging die in 1834 leidde tot de Afscheiding.

Door het klassikaal bestuur van Zwolle werd aan de minister van eredienst een rapport toegezonden. Deze minister wenste namelijk geïnformeerd te worden over personen en hun bijzonderheden, die openlijk verklaard hadden „zich van de bestaande Hervormde Kerk af te scheiden”. In dat rapport komt de volgende zinsnede voor: „De eerste een ervijand van de Predikanten, gelijk voorheen zijn vader – beide zeer listige mensen”. Deze typering slaat op Harm Smit, de zwager van Gerrit Jan Bruining. Uit dit rapport komt naar voren dat er inderdaad gezelschappen werden gehouden in Hasselt, evenals trouwens elders in ons land. Men vergaderde, zo lezen we in dat verslag van het klassikaal bestuur aan de minister van eredienst: „in Streukel en wel ten huize van G. J. Bruining”. Deze woonde op Ter Wee, op het bedrijf van zijn moeder, wed. L. Bruining. Ook kwam men bijeen „ten huize van Jacob van Baalen”, over wie in de rapporten van hervormde zijde telkens smalend werd gesproken en vermeld dat hij noch lezen noch schrijven kon. Maar we vermoeden dat hij daarin geen uitzondering vormde in Hasselt. Harm Smit Klaaszn – eerder genoemd – stond in nauwe relatie met de familie Bruining. Hij was getrouwd met Hendrika Bruining een dochter van eerdergenoemde weduwe. Vermoedelijk ook vanwege die betrekking vermeldt genoemd rapport dat G. J. Bruining zich tot de afscheiding heeft laten verleiden. Harm Smit heeft zich in ieder geval wel tot leider van de bezwaarde leden opgeworpen.³⁸

Na het kinderloos overlijden van Gerrit Jan in 1860 werd in 1862 landbouwer Egbert Bouwmeester, getrouwd met Jannigje van Enk, de nieuwe eigenaar. Op het boerenerf stonden destijds een bakhuis, drie hooibergen, drie schuren en een varkenshok. Zijn moeder Marringje Bruining was een zuster van Gerrit Jan.

Op een openbare veiling in 1885 werd Margaretha Daniëlla Pruimers, dochter van Daniël Pruimers en Johanna Theodora van Dedem, voor 54.000 gulden de nieuwe eigenaresse van de boerderij. De familie Pruimers Margaretha Daniëlla (1858 - 1950) kwam uit een welgestelde en voorname familie, maar haar goede afkomst werd door een familieschandaal in de negentiende eeuw overschaduwd.³⁹ Margaretha trouwde met Fedor Herman van Muyden. Het echtpaar kreeg geen kinderen.

³⁸ <https://www.dboverijssel.nl/archieven/3985>

³⁹ Zie het artikel over de amoureuze perikelen van Johanna Theodora, barones van Dedem.

Margaretha Daniëlla Pruimers.

De boerderij, waar zij niet zelf woonde, werd na haar dood verkocht. In 1951 werd Egbert Knol de eigenaar.